

áhitattal szemléljék. Egyébként a legfontosabb az együttes játékmódja, az, hogy hogyan folyik a belső kommunikáció. Ennek óriási ereje és hatása van. Ahogy megmutatjuk játék közben a történeteket, a közönség be van kicsit avatva a muzsikálásba, abba, hogy mi történik.

I Minek köszönhető, hogy az együttes tagjai ilyen lelkesek?

– Ez több mint lelkesedés, ez egy meggyőződés és egy tapasztalat, hogy az eredmény és a siker együttműködésen, egymás iránti tiszteleten és tolerancián alapulhat. Ehhez persze bizonyosan a karmesternek is példát kell mutatni, egy vezetőnek célszerű önmagával jó viszonyban lennie és nem szerencsés, ha szüksége van saját vezetői szerepének állandó visszaigazolására. Egy karmesternek nem lehet bizonyítási kényszere semmilyen szempontból, legfeljebb a komponista felé. Ha a vezető nem önmagával, hanem a mindenkorit kollégáival foglalkozik, akkor egy szakmai szempontból is hierarchizált együttesben is hasonló helyzet válik gyakorlattá.

I Nem nyomasztó, hogy úgy kell műsört válogatni, hogy a bevétel nagyon-nagyon lényeges, mondhatni a jövőjük múlik rajta?

– Úgy érzem, hogy még élethalálharcunk közben sem váltunk görcsössé. Januárban az egyik újravetett koncertünkön Aharon Harlap számunkra írt zenekari Concertójának ősbemutatóját tartottuk, egy világpremiert, ami elsősorban nekünk volt fontos. Írattunk

darabokat, sok kortárs művet játszottunk és játszunk ebben a szezonban is. Ha olyan művészekkel muzsikálunk együtt, mint Balássy Betty, Tóth Vera vagy Kocsis Tibor, azt azért tesszük, mert valóban örömet okoz számunkra. A nehézségek ellenére úgy vélem, teljesen normális koncertévadot tartunk, amelyben minden hangverseny különleges és fontos. A Művészetek Palotájában nagyon izgalmas a hang-kép sorozatunk, amelyen vetítés kíséri a produkcióinkat, s ebben az esztendőben is lesz Énekel az ország, ötszáz énekesrel, amelynek műsorán egy Vajda-mű és Webber Requiemje kapott helyet. Hat koncerten szerepelünk a Műpában, két bérletsorozatunk van az Olasz Intézetben, és természetesen a budafoki zenei élet meghatározó együttese vagyunk. És emellett persze örülünk, ha olyan nagyszabású előadásra kérnek fel minket, mint például a Sportsarnokban február 11-én rendezett FILMharmonikusok.

I Ezek szerint az Olasz Intézetben találtak állandó otthonra?

– A Zeneakadémiai koncerteket illetően igen, bár kicsit kisebb, de legalább hallgatható ott a zene. Nem könnyű megfelelő koncerthelyszínt találni. Nekünk is nehéz megtölteni a Műpát, mert nagyon tagolt lett a budapesti közönség szerkezete.

I Szép eredményeket mutathatnak fel, mégsem érzem optimista hangulatúnak...

– Elfáradtam a folytonos küzdelemben. Tavaly nagyon közel álltam ahhoz, hogy vessem a kalapomat... Felőrli az embert az

életben maradásért folytatott, állandó harc, akárcsak az, hogy néhány dolgot nagyon ostobának tartok a hazai zenei élet működésében. Azt is nehezen viselem, hogy látom, a zenekari tagokban ott a félelem, hogy mi lesz velük, maradjanak-e... Ezek mind-mind tehetételek. Nem tudom, meddig lehet győzni, bár az ember megtesz mindent. Most, a sikerek ellenére, továbbra is nagyon bizonytalan a helyzetünk... Hiába arattunk hatalmas sikert Bonnban, a német újraegyesítés hivatalos ünnepén, hiába finanszírozzuk magunkat most már lassan több mint ötven százalékban bevételekből, és hiába látható, hogy mi nemcsak jajongunk, hanem cselekszünk is. Azt is utálom, hogy úgy érzem, évről évre eggyel magasabbra ugrunk, s minden évben kiderül, az is kevés... Egyszer mindennek van határa... A 2010-es, hetvenmilliós bevételre is azt hittem, nem lehet túllépni, s bár tavaly sikerült, nem tudom azonban, hogy mi lesz 2012-ben. Sokan mondják, mi elég talpraesettek vagyunk, úgyis megoldjuk valahogy, csak ez most már kezd visszautni, a szükséges és nélkülözhetetlen források és feltételrendszer helyett egyre több felelős ember legyint, mi a jég hátán is megélünk. Én pedig sajnos fáradok és öregszem. Száz ember egzisztenciájának felelőssége bizony eléggé nyomasztó. Mindenesetre büszke vagyok arra, hogy az együttes, amellyel 1989 óta dolgozom, s 1993-ban vált profivá, létezik még mindig. Most egyelőre persze leginkább annak örülnék, ha legközelebb 2013-ban, a húszéves jubileumunk alkalmából is beszélgethetnénk!

R. Zs.

„„A meggondolt, de dinamikus építkezés híve vagyok”

Csaba Péter szívesen lép Takács-Nagy Gábor örökébe a MÁV Zenekarnál

A következő szezontól Csaba Péter lesz a MÁV Szimfonikus Zenekar művészeti igazgatója. A hegedűművész-karmester több együttesnél végzett társulatépítő munkát, s a magyarországi zenekarhoz rengeteg ötlettel érkezik. Szeretne némileg változtatni a repertoáron, de úgy, hogy közben megőrizze a zenekar komoly törzsközönségét. Olyan művészeket szeretne meghívni vendégként, akik még jobba teszik az együttes hangzását. Fontos feladatának tartja azt is, hogy fiatal művészek pályakezdését segítse, több éve dolgozik ugyanis egy nagyszabású, spanyolországi fesztiválon, ahol a magyar fiataloknak is lehetőséget ad. S mivel több világsztár elindulását segítette, így ifjú tehetségből is akad majd néhány a koncertjein.

I Említette, hogy több évre előre felkérésekkel teli a naptára. Sikerült lemondani a feladatainak egy részét, hogy időt szakítson a MÁV Szimfonikusokra?

– Amikor a felkérésről döntöttem, ez volt a legnehezebb, hogy átgondoljam, van-e időm, energiám egy új együttesre, hiszen akadnak két-három évre előre felkéréseim, s vannak társulatok, ahol vezető szerepet töltek be. Azt sem tartom jónak, hogy fél perc-

re iderohanok, mutatok valamit, azután megint továbbmegyek. Én olyan típus vagyok, ha valahol elvállalok valamit, akkor azt próbálok jól csinálni. Be kell valljam egyébként, hogy ezzel a felkéréssel meglepett a MÁV Zenekar. Az utóbbi években ugyanis ritkán léptem fel Magyarországon, inkább Spanyolországban, Nagy-Britanniában, Japánban, Franciaországban voltak pozícióim, funkcióim. A felkérés jól esett abból a szempontból, hogy nem felejtettek teljesen el Magyarországon.

I Két esztendővel dolgozott a zenekarral...
– Akkor nagyon lelkesek voltak, s szépen dolgoztunk együtt, s jó eredményt értünk el. Erdélyben születtem, ezért a magyarországi jelenlétem mindig alkalmi volt, bár akadt időszak, amikor hegedűsként sokat szerepeltem Budapesten. Sokszor Kocsis Zoltánnal, akivel lemezfelvételeket is készítettünk. A Bartók Fesztiválon is többször részt vettem, Kurtág György felkérésére. Szeretem a magyar fővárost, sok kiváló művészt ismertem meg itt, így most a felkérésről azt gondoltam, ha most nem mondok igent, akkor már soha... Hiszen felkért Budapesten egy zenekar, amelyet tisztetek és szeretek, s úgy gondolom, remek munkát lehet velük végezni, mert nagyon jó adottságok-

kal rendelkeznek. Ha nemet mondok, akkor már sosem fogok több időt a magyar fővárosban tölteni. Ezért vállaltam a felkérést, ami miatt át kellett alakítani a beosztásomat, hiszen Franciaországban élek. S most már nekem az a fontos, hogy valami olyan dologgal foglalkozzam, ami érdekel.

I Nagyon jónak tartom, hogy van az együttesnél egy átmeneti időszak, hiszen így együtt dolgozik Takács-Nagy Gáborral, és Lendvai Györggyel már a saját szonját is meg tudja tervezni.

– Ennek én is örülök, hiszen Gáborral sokat beszélgettünk, s nagyon jó érzés volt, hogy Lendvai Györggyel, a zenekar igazgatójával együtt kértek fel erre a feladatra, s éppen akkor kerestek meg, amikor még tudtam variálni a lefixált koncertjeimen. Mindketten nagyszerű művészek. Gábort régóta ismerem, s tudom, hogy milyen fontos számamat, hogy az utódja az általa elindított úton vigye tovább az együttest.

I S az is segít talán a közös nevezőben, hogy mindketten hegedűsök...

– Ez véletlen, de tényleg szerencse. Külön megérne egyébként egy beszélgetést, hogy milyen művészi szempontjai vannak egy hegedűsnek... Egy vonósnak az ideálja, hogy a

fúvósokat is úgy énekeltesse, mint a vonósokat. Gábor mondott néhány dolgot arról, hogy mit gondol a muzsikálásomról, s láttam, őszintén gondolja, s így jó érzés folytatni az általa elkezdett utat, amelynek köszönhetően ma már tényleg másképpen szól a zenekar.

I Mennyiben változik irányítása alatt a repertoár?

– A jelenlegit próbálok jól megismerni. Figyelem, hogy mi történik a zenekar körül. Átnéztem a dokumentumokat, műsorokat, hogy milyen volt az utóbbi öt év. Nem lehet mindezt megváltoztatni, nem is kell, ez nem is jó célkitűzés. A legjobb mindig egy olyan út, ami érdekes, s nem elrontani kell, ami született, hanem továbbépíteni. Úgy újítani, hogy ez ne okozzon gondokat. Sok mindenre kell odafigyelni. A MÁV zenekar nagyon komoly közönséggel, törzsbérlőkkel rendelkezik, s számomra ez fontos, hiszen ezt a publikumot meg kell tartani. A közönség sok mindent szeret, ismer, és sok dolgot nem... Ahhoz, hogy a publikum olyan dolgokat is megszeressen, amellyel korábban nem találkozott, a közönségnek megfelelő ritmusban kell a műveket adagolni, akik ezt megszerették. Nem lehet teljesen ismeretlen műveket műsorra tűzni, mert ez megijesztheti a hallgatóságot. Az sem jó, hogy csak ugyanazokat a darabokat játszuk mindig. Még akkor is, ha azok valóban kiváló darabok. Azt szeretném elérni, ez viszont nem néhány hónapos munka árán működik, hogy addig, amíg itt leszek, a közönség jöjjön rá arra, hogy az, amit műsorra tűzünk, értékes és jó. S azok a művészek, akik fellépnek nálunk, olyan repertoárral jönnek, amelyben ők még többet tudnak adni, mint mások. Fontos, hogy a közönség bízjon abban, hogyha eljön a koncertre, még akkor is, ha nem is ismer egy szólistát, zeneszerzőt, karmester, jó művész lép fel és jó zene fog felhangzani. Viszont ez kihívás, mert a legismertebb szimfóniákon kívül a zeneirodalomban azért még sok kiváló darab akad. Nem vagyok annak a híve, hogy állandóan olyan darabokat tűzünk műsorra, amelyeket senki sem ismer, de Beethovennek, Berlioznak, Bizet-nek is vannak még olyan művei, amelyeket érdemes megismerni. Örülnék, ha a közönség megértené, nem az a cél, hogy mindent megváltoztassunk, s hallgathatatlan zenéket tűzünk műsorra, de a megszokotton kívül is akadnak értékes művek, s komoly, nagy művészek, még akkor is, ha nem ismerik. Lehet, hogy az első vendégszereplés után már örömmel várják őket vissza... Ezt szeretném megpróbálni.

I Hogyan képzeled el az együttesnél a műhelymunkát?

– Annak vagyok én is a híve, hogy egy zenekarnak az ABC-je a klasszikus zene, azzal lehet műhelymunkát végezni, kicsiszolni a hangzást. Ha nincs igazán jó alapfrázis, nincs meg az előadás szabadsága, akkor nem lehet komplikált darabokat bemutatni. Meg kell tartani azt a műhelymunkát, hangzásvilágot, amelyet a klasszikusok: Mozart, Beethoven, Mendelssohn jelent. Ez nagyon fontos, erre kell alapozni. A fantázia, az interpretáció szabadsága, s a saját stílus ezután következik. A terveim szerint, nemcsak azért hívunk meg valakit, mert „név”, hanem azért, mert ő tud valamit a zenekar hangzásához és tudásához hozzátenni. Mindennek meg lesz a helye, s bízom abban, hogy az érdeklődést is fel tudjuk csigáztatni a kevésbé ismert művészek és darabok iránt.

I Sok éve állandó szereplője a nemzetközi zenei világnak. Mennyiben más a külföldi koncertélet, mint a hazai?

– Svédországban sokat, 15 éven keresztül dolgoztam, volt egy zenekarom, s egy fesztiválnak is igazgatója lettem. Az ottani munkámat a svéd királyi akadémia tagságával köszönték meg, s ezt a kitüntetést nagyon kevés zenész és külföldi vehette át. Tagja volt Joseph Haydn és Beethoven is, ma pedig Ligeti György, Lorin Maazel... A svéd zenei élet teljesen más rendszerben működik, évente két-három új darabot rendeltünk, s rengeteg ötlettel tettük színesebbé a programot. Filmmel, táncsal, színészek szerepeltetésével hangzottak fel művek, s mindez még ott is újdonságnak számított. Én a megmondott, de dinamikus építgetésnek vagyok a híve. Egyelőre annyit mondhatok, lesznek új dolgok, de nem térünk el az eddigi, haladási iránytól. Hiszek abban, amit a zenekar már elindított, s nagyon fontosnak tartom, hogy felkeltsük a fiatalok érdeklődését, ez állandó munka. !

I Mit szeretne változtatni az együttes hangzásában?

A MÁV nagyzenekar, ilyen repertoárban kell gondolkodni. Az együttesnél születnie kell egy saját, ihletett és homogén, személyes hangzásnak. Ez teremt igazi különbséget a zenekarok és az előadások között. De nagyon lényegesnek tartom a muzikusok mentalitását, hogy érezzék, minden hangszercsoport, minden instrumentum egyaránt fontos. Lényeges, hogy mindnyájan ugyanazzal a füllel, akarattal, követelményekkel dolgozzunk. Hogy a zenekarnak minden egyes tagja átélje a maga fontosságát, fele-

lősségét. Olyan igénnyel muzikáljanak a nagyzenekarban, mintha egy kamararövidítésben lennének. Foglalkozzanak rendszeresen a hangszerükkel. Erre is meg kell adni az időt. Hiszen az együttesben nem szólistának kell lenni, hanem jó zenésznek, aki helyt tud állni. Nem versengeni kell, hanem muzikálni egymás mellett.

I Meghallgatja rendszeresen az együttest?

– Ismerkedem, de most nem tudok sokat itt lenni, a jövőben azonban rendszeresen jövök. Azt szeretném, hogy érezzék, mennyire fontos, amit csinálunk, s az ő tudásukat megfelelő módon használjuk.

I Nem aggódik amiatt, hogy mások az anyagi lehetőségek, mint egy nyugati együttesnél?

– Biztos lesz olyan helyzet, hogy valamelyik ötletemet anyagi okok miatt elutasítják... Erre felkészültem. Viszont szerencsére sok olyan művész akad, aki személyem miatt kevesebb gáziért is eljön a MÁV Zenekarhoz, mert szeretnek velem muzikálni. Ugyanakkor azt akarom, hogy a magyar muzikusok ugyanolyan fontos szerepet játszanak, mint eddig. S nemcsak róluk van szó, hiszen a fiatal generációt is meg kell szólítanom. Van ugyanis egy olyan projekt Spanyolországban, amelynek 11 esztendeje én vagyok a művészeti igazgatója, s amelyre a világ leghíresebb művészei gyűlnek össze, 60-70 fiatal pedig én hozok különböző országokból, s belőlük áll össze egy zenekar, majd szóló- és kamaraszínpadokon, mintegy hetven koncer-

ten lépnek fel. Minden évben 6-8 magyar fiatal is elviszek, akiket meghallgatnak. A jelentkezőket mindig januárban, a Zeneakadémiáról válogatom, s ezzel segítem az ifjú magyar zenészeket. Hiszen a fiatalokon múlik a zene jövője. Több nagy tehetséget fedeztem fel, akik ma már világsztárok. Egyébként rengeteg ötletem van a fiatalokkal kapcsolatosan. Úgy vélem, ezt lépésről lépésre kell megvalósítani.

I Említette egy interjúban, hogy fontos célkitűzése, hogy mindenből lebessen zenét hallgatni. Ez azonban egyre nehezebb nálunk...

– A korábbi tapasztalataim alapján mondom, hogy vinni kell a zenét ide-oda, s ha erre háromszáz-négyszáz ember kíváncsi, az már óriási dolog. Azokból a gyerekekből lesznek muzikusok, koncertlátogatók, akik gyerekként ilyen élményeket átéltek. Az biztos azonban, hogy lassú folyamat és pénz is kell hozzá... Megpróbálom, amennyire lehet, erre is gondolni. Ahogy a fiatal előadónak, karmestereknek is szeretnék teret adni. A karrier tekintetében azon már régen túl vagyok, hogy csak magamra figyeljek. Egy zenekar vezetésében sincs csak fent és lent. Megértem hangszeresként a tagok problémáit, de néha az igenek mellett nemet is kell mondani. Azt is tudomásul kell venni, hogy a közös munka során nem mehetünk egy szint alá, és ezért mindannyian együtt, ugyanúgy kell dolgoznunk. Minden koncert fontos. Próbálkozzunk a legjobbal, minden szituációban.

R. Zs.

Bejárta a világot

Csaba Péter Kolozsvárott született, 1952-ben, s ötéves korában kezdett hegedülni, Zsurka Péterrel és zeneszerzést Terényi Edével. Tanulmányait a bukaresti Porumbescu Zeneakadémián fejezte be, majd több nemzetközi megmérettetésen, köztük a Paganini-versenyen, ért el értékes helyezést. Muzsikusként bejárta a világot, s nemcsak hegedűművészként, hanem karmesterként is sikerrel lép pódiumra. 1983 óta Franciaországban, Lyonban él.

A Musica Gier Kamarazenei Fesztivál, a Solistes de Lyon és a Virtuosi di Kuhmo Kamarazenei Fesztivál és a svédországi Lappföldi Fesztivál és Musica Vitae zenekar művészeti igazgatója és állandó vendégkarmestere. A Lyoni Zeneművészeti Főiskola zenekari osztályának vezetője, a Besancon-i Szimfonikus Zenekar és Operaház igazgatója. A Santanderi Encuentro Zenei Fesztivál művészeti vezetője. Rendszeresen vezet mesterkurzusokat Magyarországon, Franciaországban, Finnországban, Japánban és az Egyesült Államokban. 1994-ben Finnországban készült Sibelius-lemeze az USA-ban elnyerte Az év legjobb felvétele címet.

2000-ben pedig a világ legnagyobb kamarazenei fesztiváljának volt igazgatója, a finnországi Kuhmóban. 2002-ben a Svéd Királyi Akadémia rendes tagjává választotta, a svéd zeneéletért folytatott tevékenységéért, valamint a világban a zene művészetének terjesztéséért és kiváló játékmódjáért. Lemezfelvételeit a Caprice, az Ondine, a Bis, Claves, Praga Harmonia Mundi és a Hungaroton Classic kiadók jelentették meg. Számos kortárs zeneszerző ajánlotta számára kompozícióit, köztük például Alfred Schnittke, Henry Dutilleul, Sofija Gubajdulina, Kurtág György, Erik Bergman, Betsy Jolas. Olyan művészekkel lépett pódiumra, mint Pierre Fournier, Natalia Gutman, Dmitrij Bashkírov, Trulls Mörk, Pieter Wispelwey, Maria Tipo, Oleg Kagan, Christian Zimmermann, Pierre-Laurent Aimard, Tabea Zimmermann, James Galway, Kocsis Zoltán, Perényi Miklós, Ránki Dezső, Jandó Jenő, Frankl Péter, Gulyás Márta, Szabadi Vilmos